

mevzu

sosyal bilimler dergisi | journal of social sciences

e-ISSN 2667-8772

mevzu, Eylül/September 2024, s. 12: 573-599

**NATO'nun Genişleme Politikasının Ontolojik Güvenlik
Çerçevesinde Analizi: İsveç ve Finlandiya Örneği**
An Analysis of NATO(s) Enlargement Policy in the Context of
Ontological Security: The Case of Sweden and Finland

Seda Gözde TOKATLI

Dr. Öğretim Üyesi, İzmir Demokrasi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi, Uluslararası İlişkiler ABD
Assistant Prof., İzmir Democracy University, Faculty of Economics and
Administrative Science, Department of International Relations
sedagozde.tokatli@idu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-1880-1338

DOI: 10.56720/mevzu.1496880

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 6 Haziran / June 2024

Kabul Tarihi / Date Accepted: 18 Ağustos / August 2024

Yayın Tarihi / Date Published: 15 Eylül / September 2024

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Eylül / September

Atf / Citation: Tokatlı, Seda, Gözde. "NATO'nun Genişleme Politikasının Ontolojik Güvenlik
Çerçevesinde Analizi: İsveç ve Finlandiya Örneği". *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (Eylül 2024): 573-599.
<https://doi.org/10.56720/mevzu.1496880>

İntihal: Bu makale, ithenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by ithenticate. No plagiarism detected.

web: <http://dergipark.gov.tr/mevzu> | <mailto:mevzusbd@gmail.com>

Copyright © CC BY-NC 4.0

Öz

Soğuk Savaş sonrası dönemde tehditlerin çeşitlenerek arttığı yeni yapısal düzende NATO'nun (Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü) güvenlik stratejilerinde köklü değişimler yaşanmıştır. Yeni güvenlik ortamında, NATO'nun kolektif güvenlik stratejisinden küresel güvenliğe doğru giden sürecinde açık kapı politikası önemli bir rol oynamıştır. Özellikle, 2022 yılında başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı sonrasında ulusal güvenliği tehdit altında olan ülkelerden İsveç ve Finlandiya NATO'nun açık kapı politikasından fayda sağlamayı amaçlamış, NATO'nun kolektif savunma stratejisi ön plana çıkmış ve NATO, İsveç ve Finlandiya'ya bir güvenlik perdesi görevi görmüştür. Tarafsızlık stratejisinden vazgeçerek ulusal kimliğini yenilemek durumunda kalan bu iki ülke NATO üyesi olmayı ve kendi varoluşsal güvenliklerini garanti altına almayı amaçlamıştır. Bu çalışma, NATO'nun değişen koşullar karşısında izlediği yeni stratejilerin önemini ortaya koyarken, İsveç ve Finlandiya'nın fiziksel güvenliklerinin yanında varoluşsal güvenliklerinin sağlanmasında NATO'nun oynadığı dönüştürücü role önemle değinecektir. Ulusal kimliğin değişen koşullarda yeniden konumlanması ve tanımlanması ihtiyacı dikkat çekmektedir. Bu çalışma, ulusal güvenlik veya çıkar kavramının devletlerin dış politika kararlarında hala etkisini koruduğu yöndeki iddiayı güçlendirmektedir. Bu çalışmada, nitel veri toplama teknikleri kullanılarak toplanan veriler üzerinden çözümler yapılacaktır ve elde edilen verilere uygun teorik açıklama getirilecektir.

Anahtar Kelimeler: NATO, İsveç, Finlandiya, Ontolojik Güvenlik, Uluslararası Sistem

Abstract

In the post-Cold War period, there have been fundamental changes in NATO's security strategies in the new structural order, in which threats have diversified and increased. In the new security environment, the open door policy has played an important role in NATO's process moving from a collective security strategy to global security strategy. In particular, Sweden and Finland, countries whose national security is under threat after the Russia-Ukraine War that started in 2022, aimed to benefit from NATO's open-door policy, NATO's collective defense strategy came to the fore and NATO also served as a security curtain for Sweden and Finland. These two countries, which had to revise their

national identity by abandoning the strategy of non-aggression, aimed to become members of NATO and guarantee their own ontological security. While this study reveals the importance of NATO's new strategies in the face of changing conditions, it will highlight the transformative role that NATO plays in ensuring Sweden and Finland's physical security as well as their existential security. Attention is drawn to the need for repositioning and defining national identity in changing conditions. This study strengthens the claim that the concept of national security or interest still retains its influence on states' foreign policy decisions. In this study, analyses will be made on the data collected using qualitative data collection techniques and appropriate theoretical explanation will be given to the data obtained.

Keywords: NATO, Sweden, Finland, Ontological Security, International System

Giriş

Soğuk Savaş sonrası dönemde iki kutuplu yapısal düzenin sona ermesiyle, uluslararası güvenlik kavramı yeniden tanımlanmış, ulusal tehditlerin ise niteliği değişikliğe uğramıştır. Geleneksel güvenlik düşüncesinin temelini oluşturan askerî tehditler ön plana çıkmış, güvenlik ikilemi çerçevesinde güç yarışı artmıştır. Bu dönemde sadece askerî temellere dayandırılan devlet merkezli dış politika anlayışı yerini farklı güvenlik anlayışlarına bırakmıştır. Devlete yönelik tehdit anlayışının değişikliğe uğraması sonucunda yeni bir güvenlik söylemi inşa edilmeye başlanmıştır.

Günümüzde, geleneksel olmayan güvenlik tehditleri ön plana çıkarken bireyi merkeze alan insan güvenliği, insan haklarını ve insani müdahale kavramlarını kapsayan yeni çalışma alanları ortaya çıkmıştır. Değişen yeni konjonktürde, aktörlerin davranışlarını değiştirdiği gibi uluslararası örgütlerin görev tanımları da yeniden tanımlanmıştır. Örneğin, 4 Nisan 1949 yılında Washington Anlaşması ile kurulan Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü olarak (NATO), Soğuk Savaş döneminde Doğu Bloğu karşısında kilit bir rol oynayan ve aynı zamanda Avrupa kıtasının kolektif güvenliğinin sağlanmasında önemli bir işlevi bulunan askerî bir örgüttür. NATO, İttifak'ın varlığını kalıcı kılmak, dönüşüm sürecini dinamik tutabilmek ve üyeler arasındaki dayanışmayı arttırmak adına düzenli revizyonlar gerçekleştiren bir örgüttür. Bu bağlamda, savaş

sonrası dönemde yapısal dönüşümün yaşanmasıyla uluslararası konjonktürde de değişiklikler olmuştur. Kolektif savunma örgütü olarak kurulan NATO'nun söylem ve faaliyetlerinde yeniliği ifade eden bir bakış açısı ortaya çıkmış, uluslararası örgüt kendi içerisinde bir dönüşüm süreci içerisine girmiştir. 1990'lardan sonraki dönemde NATO'nun genişlemesi de bu kapsamda ele alınmaktadır. Özellikle 11 Eylül saldırıları sonrasında ABD'nin politikalarıyla da paralel olarak bu "savunma" "saldırı" ya doğru dönüşmeye başladı. Nitekim İsveç ve Finlandiya'nın üyelikleri de Rusya'ya karşı yeni cephele açma bağlamında savunmadan saldırganlığa doğru olan evrimin bir parçasıdır. NATO'nun "ontolojik" durumunu sorgulama yönünde bu çalışma önem kazanmaktadır. NATO'nun küresel güvenliğe geçişinde ortaya koyduğu en önemli meşru gerekçeler arasında insan hakları öğretisi ve terörle mücadele söylemi yer almıştır.

Bu çalışmada, NATO'nun insan hakları söylemi esas alınarak, genişleme politikasının temel dayanağı ortaya koyulacaktır. Özellikle, savaşlar sonucunda devletlerin ulusal güvenliklerinin tehdit altında olması birey güvenliğini de riske atmakta ve varoluşsal güvenlik arayışına sebep olmaktadır. Varoluşsal güvenlik kapsamında, devletlerin varlığını devam ettirme çabası, kimliklerinin sürekliliği veya tarihsel belleğin devamlılığı önemlidir. Bu bağlamda, Rusya-Ukrayna Savaşı temelinde, NATO'nun genişletme politikasında ön plana çıkan iki devlet İsveç ve Finlandiya'nın üyelik başvuruları çerçevesinde değerlendirilecektir. NATO'nun insani güvenlik veya insan hakları söylemi çerçevesinde yeni üyelere kapısını açması varoluşsal güvenlik kavramı altında incelenecektir. Bu makale, realist kuram bakış açısıyla, devletlerin ulusal güvenliklerini koruma amacıyla veya var olma kaygısıyla kolektif güvenlik örgütü olan NATO'ya üye olma çabasını ortaya koyarken, varoluşsal güvenlik temelinde izledikleri tarafsızlık politikasında yaşanan dönüşümü görmeyi de amaçlamaktadır.

Bu çalışmada, ulusal kimliklerinin en önemli unsuru olan tarafsızlık ilkesinden vazgeçen İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyelik başvurusu realizm kuramı çerçevesinde ele alınacak ve varoluşsal güvenlik bakış açısıyla analiz edilecektir. Bu araştırma makalesi, iki ülkenin askerî stratejilerinde, dış politika davranışlarında ve ulusal kimliklerinde yaşanan değişim fiziksel güvenliğin ve varoluşsal güvenliğin tehdit altında olmasından kaynaklandığı yönünde

çıkarımı ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu çalışma nitel araştırma teknikleri aracılığıyla elde edilen veriler üzerinden çıkarımlar yapmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, iki farklı ülkeyi temel alarak karşılaştırmalı analiz yapılacak ve elde edilen sonuçlar üzerinden metodolojik açıklamalar getirecektir.

1. Literatür Taraması

Uluslararası ilişkiler disiplini içerisinde devletlerin saldırıdan korunma veya tehditlerden uzak olma durumunu açıklayan güvenlik, aktörler, devletler veya toplumlar üzerinde önemli sonuçlar doğurmaktadır. Aktörlerin güvenlik algılamalarında dönemsel olarak yaşanan değişim, güvenliğin değişen uluslararası şartlara göre yenilediğini ve onun koşullarına yönelik devletlerinde değişim içerisine girdiğini göstermektedir. Uluslararası toplumun en önemli araçları olan uluslararası örgütlerin güvenlik ve savunmaya yönelik izlediği stratejilerde yaşanan değişim uluslararası ilişkiler literatüründe daha fazla ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu çalışma kapsamında, NATO'nun dönüşüm sürecini ele alan kısaca kolektif güvenlik ortamından küresel güvenliğe doğru giden süreç ele alınacaktır. Dönüşüm süreci, NATO'nun yayınladığı stratejik konseptlerin değerlendirilmesi, güncel gelişmelerin NATO kurumsal yapısı içerisindeki dönüştürücü etkisi ve farklı coğrafyalarda yer alan ülkeler ile kurulan ortaklık anlaşmaları kapsamında değerlendirilecektir.

Bu çalışma, ulusal güvenlik unsurlarının devletlerin dış politikada davranışlarında dönüştürücü rol oynadığını, realist kuramın uluslararası literatürde hala etkisini koruduğunu ve devletlerin ulusal kimlik arayışlarının güvenlik ile olan doğrudan ilişkisini göstermeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, NATO'nun İsveç ve Finlandiya örneklemelerinden yola çıkarak üyelik başvurusunu ele almayı, güvenlik kavramının kimlik ile olan ilişkisini incelemeyi ve ulusal çıkar kavramının artan önemini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Devletlerin yaşanan uluslararası değişimlere nasıl uyum sağladığı, ulusal stratejilerinde veya dış politikalarında nasıl değişime gidebildiği ve varoluşsal güvenliğin toplum, devlet ve birey üzerinde yarattığı etki bu makalede incelenecektir.

Literatür araştırmasında, günümüzde devletlerin, uluslararası örgütleri belirli amaçları gerçekleştirmek için yetkilendirdiğini, siyasi liderlik gösterdiği ve etkinliklerini bu çerçevede arttırdıkları gözlemlenmektedir. Uluslararası örgütler güvenlik politikalarının yürütülmesinde, izlenmesinde ve güvenlik

yönetişim alanında giderek artan bir önem kazanmışlardır (Bağbaşıoğlu, 2021). Özellikle, Soğuk Savaş sonrası dönemde NATO'nun görev tanımının genişletilmesi, küresel güvenlik konularını ele alan sorumluluklar yüklenmesi ve devletlerin belirli şartlar altında ulusal çıkarlarını temsilen yetkiler yüklemesi sistem içerisinde artan önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Uluslararası sistemin anarşik olması devletlerin beka sorunu ile karşı karşıya kalmalarına, diğer devletler ile güç yarışı içerisinde girmelerine ve beraberinde güvenlik ikilemi yaşamalarına neden olmaktadır. Güvenlik ikilemi, bireylerin üzerinde kaygıya sebep olurken aynı zamanda varoluşsal güvensizlikte yaratmaktadır.

Akademik literatürde Finlandiya-NATO ilişkileri hakkında çeşitli çalışmalar yer almaktadır (Arter 2023; Arter, 1996; Forsberg ve Pesu, 2016; Küçük, 2024). Literatürde yapılan çalışmalarda, Rusya'nın askerî müdahaleleri (Gürcistan, Kırım, Ukrayna) ve öngörülemez durumunun, Finlandiya'daki 'geleneksel' Rus korkusunun ortaya çıkmasına ve zoraki tarafsızlığının sona ermesine yol açtığını yönünde iddialara yer verilmektedir. "Finlandiya niçin NATO'ya katılmak istedi?" ve "Türkiye, Finlandiya'nın NATO'ya katılması yönünde niye veto kartını kullandı?" yönünde sorular ile karşılaşılmaktadır (Küçük, 2024)

NATO'nun İsveç ve Finlandiya üyelikleri sonrasında nasıl bir değişim içerisine gireceği, gelecekte yaşanabilecek krizlerin çözümüne dair örneklerle sıkça yer verilmektedir. (CFR, 2022) Her iki ülke yıllardır NATO üyeliğine karşı çıkarırken 2014 yılından itibaren kamuoyu ve siyasetçilerin düşüncelerinde hızlı bir değişimin neden yaşandığını ve bu ülkelerin "tarafsızlık" politikasını yeniden gözden geçirilmesinin altında yatan nedenlerin neler olduğuna yönelik sorular literatürde yer almaktadır (Aunesluomave Rainio-Niemi, 2016: s.66)

Uluslararası ilişkiler literatüründe 1930'lı yıllarda ortaya çıkan geleneksel dış politika araçlarını açıklamada kullanılan temel kuramlardan olan realizm kuramına bu çalışmada yer verilirken, 2000'li yılların başında inşacı kimlikle devletlerin davranışlarını, karşılıklı etkileşimlerini kimlik temelli analiz eden varoluşsal güvenlik kavramı da ele alınacaktır. NATO güvenlik şemsiyesinin iki kuramın ortaya koyduğu kaygı ve korkulara cevap bulması iki ülkenin üyelik başvurusunu daha anlamlı kılmakta ve uluslararası ilişkiler alanında devletlerin davranışlarını anlamamıza önemli katkılar sağlamaktadır.

NATO'nun genişleme stratejisinin değişen uluslararası konjonktörde artan önemini anlamak, devletlerin tehdit altında iken izlediği dış politika davranışlarında yaşanan değişimi görmek veya fiziksel güvenliğin varoluşsal güvenliğin en önemli tamamlayıcı olduğunu bir kez daha vurgulamak bu çalışmadaki hipotezin destekleyici başlıkları arasında yer almaktadır. Örneğin, Soğuk Savaş sonrası dönemde NATO'nun örgütsel gücünde yaşanan değişim, uluslararası konjonktörde yaşanan gelişmeler kapsamında değerlendirilmekte ve devletlerin ulusal güvenlik ve ya çıkar kavramına yönelik artan eğilimini ortaya koymaktadır.

Çalışma küresel istikrarın inşasına yönelik artan talebi ve devletlerin varoluşsal güvenlik ekseninde dış politika kararlarında yaşanan değişimi görmek adına kurgulanmıştır. İsveç ve Finlandiya'nın Rusya-Ukrayna Savaşı sonrasında güvenlik kaygılarıyla sebebiyle artan güvenlik arayışı, Avrupa ülkeleri ile kurduğu çok yönlü işbirliği ağı veya ulusal güvenliklerini korumak adına savunma örgütüne yönelik artan eğilimin sistem üzerinde nasıl bir etki yaratacağı yönünde sorulara cevap aranmaktadır. Bu çalışmadaki temel amaç, NATO'nun genişleme politikalarından yola çıkarak, iki devletin (İsveç ve Finlandiya) NATO'ya üyelik sürecinin karşılaştırmalı olarak analiz edilmesi, güvenlik temelli yaklaşım temel alınarak fiziksel güvenliği ön plana çıkartan realizm kuramından esinlenerek, kimliksel güvenliği esas alan varoluşsal güvenlik kapsamında çok yönlü niteliksel bir araştırma ortaya koymaktır.

2.Kavramsal ve Teorik Analiz

Soğuk Savaş'ın sonra ermesiyle güvenlik kavramı yeniden gözden geçirilmeye başlandığı bilinmektedir. Güvenlik kavramı iki farklı boyutta ele alınmaktadır. Soğuk Savaş döneminde güvenlik kavramı hem nesnel hem de öznel olarak ele alınarak, kavramsal boyutta incelenmiştir. (Walt,1991) Güvenlik politikası ülkelerin toprak güvenliğini temel alırken, çevre, iktisadi, insani ve sosyal boyutları arka planda yer almaktaydı. Soğuk Savaş sonrası dönemde güvenikleştirme politikalarının etkisi azalmış, devletlerarasındaki kutuplaşma sona ermiş ve askerî güvenliğin yerine insani güvenlik kavramı ön plana çıkmaya başlamıştır. Güvenlik tehditlerin yön değiştirdiği, devlet dışı güvenlik tehditlerinin ortaya çıktığı veya ana tehdidin direk olarak tanımlanmadığı yeni bir döneme geçiş yapılmıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemin en temel

özelliklerinden biri uluslararası örgütlerin/bölgesel örgütlerin sistem içerisinde çoğalması ve devletlerin artan etkileşimleri olmuştur. Devletler işbirliğine dayalı, diğer devletlerin bütünsel yapılarını tehdit etmeyen ilişki ağı kurmaya ve güvenlik alanındaki harcama ve maliyetleri düşürmeye yönelmiştir (Dolghi, 2010). Bu bağlamda, devletler çıkarlarını azamileştirmeyi ve maliyetleri asgarileştirmeyi hedeflemektedir. Örneğin, NATO örgütü genişleme sürecini kapsamında Barış İçin Ortaklık, İstanbul İşbirliği, Akdeniz Diyalogu gibi önemli ortaklıklar içeren işbirlikleri içerisinde yer aldığı görülmektedir.

Güvenlik kavramı ele alınırken birey ve devlet güvenliği arasında ortaya çıkan ikilemin benzeri güvenliğin yönetişimi kapsamında kim ya da ne için güvenlik benzeri soruları da kapsamaktadır. Güvenlik yönetişimi evrensel bakış açısıyla ele alınmakta, ulus devlet kapasitesinin aştığı durumlarda ön plana çıkmaktadır. Güvenlik yönetişimi, uluslararası güvenliğe yönelik tehdit durumu olduğunda kurumsal etkileşimler yoluyla işleyen kolektif bir güvenlik sistemi olarak tanımlanmaktadır (Kirchner,2007).

Güvenlik yönetişimini gerektiren konular arasında terörizm, Covid-19 pandemisi, küresel ısınma ve göç gibi önemli konu başlıkları yer almaktadır. Güvenlik yönetişimi kavramı, özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde kavramsal hale getirilerek, sistem içerisinde yaşanan değişimi anlamak için kullanılmaya başlanmıştır. Güvenlik yaklaşımına yönelik yeni kuramsal açıklamalar ortaya çıksa da ABD'nin 11 Eylül saldırıları sonrası teröre karşı önleyici savaş politikası, 2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı ilhakı ve beraberinde 2022 yılında Rusya'nın tek taraflı meşru sayılmayan Ukrayna topraklarına yönelik askerî müdahalesi geleneksel güvenlik kavramlarının ve sert güç araçlarının hala etkisini koruduğunu göstermektedir.

Varoluşsal Güvenlik Kavramı

Varoluşsal güvenlik kavramı, 2000'li yıllardan itibaren uluslararası ilişkiler alanında devletlerin dış politika ve güvenlik davranışlarını anlamaya yönelik ortaya çıkan alternatif bir yaklaşımdır. Bu kavram, fiziksel güvenliğin aktör davranışları ile açıklanmayacağını, kimliksel güvenlik kapsamında liderlerin dış politika kararları aldığını öne çıkarmayı hedeflemektedir. Devletlerin dış politika davranışlarında kendi kimliklerine göre kararlar alması geleneksel güvenlik anlayışı ile çelişmektedir.

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle, devlet ve asker odaklı yaklaşımların güvenliği anlamada yetersiz olması sebebiyle güvenlik ajandası genişletilmiştir. Buzan'ın *People, States and Fear* başlıklı kitabı ile Ullman'ın *Redefining Security* başlıklı makalesi güvenlik kavramını askerî tehditlerin ötesinde kavramsallaştırmıştı. (Buzan,1983). Buzan, devletlerin askerî, siyasi, toplumsal, ekonomik ve çevresel sorunlarla tehdit edildiği görüşünü ortaya atarak, "beş sektörde güvenlik" yaklaşımını benimsemiştir. Buzan, güvenlik kavramını askerî boyutta ele alırken aynı zamanda siyasi, ekonomik, toplumsal ve çevresel alanlarında da çalışılması gerektiğini dile getirmiştir. Soğuk Savaş sonrası dönemde güvenlik gündeminin genişletilmesi yönde yaklaşımını benimseyen yazarlardan Mathews, güvenlik tanımının çevresel ve demografik unsurları da içerecek şekilde genişletilmesini savunurken, Moran ekonomik, Roberts da insan hakları konularını güvenlik gündemine dahil etmiştir. (Mathews,1989).

Varoluşsal güvenlik kavramı, uluslararası ilişkiler disiplinine sosyolojik disiplinlerin etkileşimi ile girmiştir. Kavramı ilk olarak R.D.Laing daha sonra ise Anthony Giddens kullanmıştır. Laing'e göre, birey kendisini bütün olarak hissediyor ve kimliksel devamlılığı sağlayabiliyorsa o birey varoluşsal güvenliğe sahiptir (Balaban, 2020:1). Giddens ise, modernleşmenin ve küreselleşmenin birey üzerindeki etkisine odaklanırken, bireyin kendi kimliğine duyduğu güven duygusunu ön plana çıkarmaktadır. Bireyin "kendi olmak" ve beklentilerini gerçekleştirebilmek için duyduğu istikrar ihtiyacını ön plana çıkartmaktadır (Ertem, 2010). 2006 yılında Jennifer Mitzen ise, güvenliği beden bir ihtiyacı olarak değil, benliğin güvenliği olarak tanımlamaktadır (Mitzen,2006)

Varoluşsal güvenlik; "fiziksel güvenlik" ile "benlik/kimlik güvenliği" arasındaki farkı ortaya çıkarmakta; benlik ve kimlik güvenliğine yapılan vurguyu arttırmaktadır (Ertem,2012). Varoluşsal güvensizlik ise, bireyin güvensiz olması sonucunda taşıdığı kaygı ile ifade edilmektedir. Varoluşsal güvensiz halinde kaygının en üst seviyeye çıkması kaos ortamına imkan sağlamaktadır. Bu bağlamda, uluslararası ilişkiler alanında varoluşsal güvenlik kavramı sadece fiziksel değil, iç kaynaklı olarak varlığın devamlılığı ve istikrarı ile açıklanmaktadır. Bu noktada, varoluşsal güvenlik kavramı uluslararası ilişkiler literatüründe devletlerin davranışlarına, kimliklerine ve devletlerarası ilişkilerine odaklanarak devlet davranışlarının nasıl stabil hale geldiğine odaklanmaktadır.

Mitzen, varoluşsal güvenlik kavramını güvenlik ikilemine alternatif bir bakış açısı ile yorumlamaktadır. Güvenlik ikilemi, devletleri güç arttırma yarışına teşvik ederken daha güvensiz bir ortamı inşa etmektedir. Örneğin, Mitzen 2018 yılındaki çalışmasında AB'nin göç politikalarını inceleyerek ortaya çıkan varoluşsal güvenlik kaygılarını incelemiştir. AB'nin ötekileştiren politikaları, sınırlandırıcı göç davranışları, varoluşsal güvenliği sağlama çabası, tehditten uzak kalma, aidiyet ve kimlik konuları eşliğinde "misafirleri" "ev" ine (vatan) kabul etmeme davranışı ile açıklanmaktadır. (Mitzen, 2018). Bu çerçevede, AB içerisinde artan çeşitli krizlerden (Euro Krizi, Brexit) sonra AB'yi kaygılı toplum olarak tanımlamaktadır. Realist kuramı, devletlerin güvenlik ikileminden kaçınmak istemelerine rağmen bunun imkansız olduğunu savunmaktadır. Ontolojik veya varoluşsal güvenlik yaklaşımı ise, devletlerin güvenlik ikilemi sonucunda yarattığı kaos ve belirsizliklerin rutin alışkanlıklar ve kimliksel rol üzerinde olumsuz etki yaratacağından bu durumdan kaçınmayı hedeflemektedir.

Croft ontolojik güvenliği, devlet seviyesinden ziyade, birey ve topluluk seviyesinde incelemenin gerekliliğini belirtmektedir. Buna göre, varoluşsal güvenlik aslen birey ve bireyin ait olduğu toplumu anlamaya yöneliktir. (Croft,2012). Devleti birey yerine koymanın, uluslararası ilişkiler alanında, devletin aktörlüğünü pekiştirdiğini öne sürmektedir. Kimliksel güvenliği uluslararası politikayı anlamının bir değişkeni haline getirmeyi amaçlamış ve güvenlik çalışmalarına derinlik kazandırmıştır. Devlet odaklı yaklaşımlar ise varoluşsal güvenlik teorisini devletler-arası ilişkileri anlamak için kullanmaktadır. Kaygının değiştirici bir gücü olduğunu ortaya koyan bu çalışmadan yola çıkarak, İsveç ve Finlandiya liderlerinin dış politikalarında yaşanan dönüşümü anlamak mümkündür. Rusya'nın saldırgan politikaları karşısında, İsveç ve Finlandiya'da yaşayan bireylerin artan güvenlik kaygıları varoluşsal güvensizlik kavramı ile açıklanmaktadır. Her iki devletin vatandaşlarını fiziksel olarak tehdit eden unsurların varlığı varoluşsal güvensizliğe yol açmaktadır.

Steele'in, Uluslararası İlişkilerde Ontolojik Güvenlik adlı kitabı, "Devletler uluslararası sistem içerisinde bekalarını devam ettirmeyi mi yoksa bundan daha fazlasını mı ister?" sorusuna cevap aramaktadır (Steele,2005). Steele'e göre, devletler aslında sadece maddi çıkarlar için değil, ahlaki veya insani sebeplerden dolayı da birbiri ile çatışma içerisine girebilmektedir. Buradaki amaç,

toplumun özün bütünlüğünü korumak ile ilgili kaygıların bir yansıması olarak yorumlanmaktadır.

Savaş veya çatışma ortamı devletlerin fiziksel güvenliklerini olumsuz yönde etkilerken aynı zamanda kimlikleri veya öz benlikleri üzerinde de bir kaygıya sebep olmaktadır. Varoluşsal güvenlik durumu bazı durumlarda fiziksel güvenliği de tehlikeye sokabilmektedir. Örneğin, İsrail ile Filistin arasında çatışma fiziksel güvenliği tehlikeye atsa da her iki ülkenin varoluşsal güvenlik arayışı devam etmektedir. Savaş'ın sona ermesi fiziksel güvenliğin yeniden sağlandığını ifade etmektedir. Rusya ve Ukrayna arasında yaklaşık iki yıldır devam eden savaş ortamı karşısında, bu ülkelere sınır olan İsveç ve Finlandiya varoluşsal güvenlik arayışı içerisine girmektedir. NATO'ya üye olmak için başvuruda bulunan bu iki ülke aslında fiziksel güvenliklerinin garanti altına almaya çalışırken aynı zamanda kendi öz kimliklerini korumaya çalışmaktadır. Ukrayna halkına yönelik meşru olmayan politikaları adet kendisine yapılmış olarak sayan ve yüksek sesle itiraz eden ülkeler arasında yer alan İsveç ve Finlandiya aslında kendi varoluşsal güvenliklerini korumayı amaçlamaktadır. Günlük rutinlerin bozulmaya başlaması, oluşan kaygı ve belirsizlik varoluşsal güvensizliği ortaya çıkarmaktadır.

Varoluşsal güvenlik, devletlerin işbirliği sayesinde yalnızca ortak çıkarlar değil ortak kimlikler de oluşturduğu yöndeki savı desteklemektedir. Varoluşsal güvenlik kimlik ile güvenlik arasındaki ilişkiyi inşacı bakış açısıyla yorumlamaktadır. Devletler hem fiziksel hem de varoluşsal güvenlik arayışı içerisine girmektedir. Bu bağlamda, devletler bir yandan bekalarını garanti altına almak isterken hem de sistem içerisindeki varlığını belirli bir kimlik veya davranış kalıpları üzerinden devam ettirmeyi amaçlamaktadır (Rumelili, 2013). Bu çalışmanın en önemli kavramı olan güvenlik ulusal ve uluslararası boyutta ele alınmış ardından varoluşsal güvenlik tanımına yer verilmiş ve teorik bakış açısıyla realist kuram başlığı altında incelemiştir.

Neorealist Bakış Açısıyla Güvenlik

Güvenlik kavramı güç, çıkar, savaş ve çatışma başlıkları altında ele alan realist kuram uluslararası ilişkiler literatürünün en önemli kuramları arasında yer almaktadır. Güvenlik çalışmalarında ortaya çıkan en temel sonuç ise devletlerin bekaları fiziksel güvenliklerinin garanti altına alınması ile

sağlanmaktadır. Fiziksel güvenlik korku yaratırken, varoluşsal güvenlik kaygı oluşturmaktadır. Bu çerçevede en önemli geri bildirim ise varoluşsal güvenlik kaygıları devletin içinde, fiziksel güvenlik korkuları ise devletin dışında olmaktadır. Devletler varoluşsal kaygıları kontrol edebilmek için öncelikle fiziksel korkuların üstesinden gelmeyi amaçlamaktadır. Güvenliği, fiziksel güvenlik ve varoluşsal güvenlik kapsamında ele alan bu çalışma çok yönlü bakış açısı kazandırmaktadır.

Fiziksel güvenlik ile varoluşsal güvenliğin aynı anda sağlanmasını beklemek gerçekçi değildir. Barış durumu hem fiziksel hem de varoluşsal güvenliğin sağlandığı durumları ifade etmektedir. Bu bağlamda, fiziksel güvenliğin önemi vurgulayan realizm kuramı uluslararası ilişkilerde tek aktörün devletler olmadığını, uluslararası örgütler, sivil toplum kuruluşları, çıkar grupları ve bireylerinde bu yapının birer parçası olduğunu kabul etmektedir. Bu kuram, devletlerin uluslararası alanda temel ve en önemli aktör olduğu gerçeğini de kabul etmektedir. Uluslararası yapıda birimler arasındaki düzenin hiyerarşik olması devletlerin beka sorununu ortaya çıkarmaktadır.

Devletler "kendi kendine yardım" prensibi çerçevesinde işleyen bu sistemde kendi güçlerini maksimum seviyeye ulaştırarak diğer devletler ile rekabet edebilmeyi hedeflemektedir. Devletler güvensiz bir ortamda askerî güç birleşmelerini arttırma veya askerî savunma sanayisine önemli yatırımlar yapmaya daha fazla önem vermektedir. Devletlerin ulusal güvenliklerini arttırma yönünde artan çabası diğer tüm devletlerin daha az güvenilir bir ortamda yaşamasına yol açmaktadır. Devletlerarasında artan güç yarışı çatışma olasılığını arttırırken, sistem içerisinde güvenlikleştirme sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Neorealist kurama göre güç dengesi, uluslararası sistemdeki istikrarın devam etmesinde etkili bir rol üstlenmektedir. Bir devletin gücünün artmasını engellemek amacıyla sistem içerisindeki devletler yeni bir güç dengesini inşa etmeye yönelerek karşı bir ittifak oluşturmaya yönelmektedir. Uluslararası sistem içerisindeki düzen sisteme hakim olan hegemon devletin güç kaybetmeye başlaması sonucunda veya zayıf olan devletin sistem içerisindeki gücünü arttırması sonucunda bozulmaktadır (Roskin,2014). Neorealist kuramın en önemli temsilcisi olan Kenneth Waltz'a göre, devletlerin ilk endişesi güçlerini azamileştirmek değil, sistem içerisindeki kendi konumlarını idame ettirmek olduğu yönündedir (Waltz,1979).

Neorealist kuramın en önemli alt başlığı olan Saldırgan realizm kuramı, uluslararası anarşik sistemde devletlerin izlediği çatışma odaklı dış politika coğrafi ve siyasal genişleme yönünde harekete geçmelerine neden olmaktadır (Synder,1991). Bu bağlamda, sert güç politikaların ulusal güvenlik politikaları ile yakından ilişki halinde olduğunu savunan realist kuramı, Rusya'nın son on yıl içerisinde artan güvenlik odaklı dış politika yaklaşımı ile yakından ilişkilidir. Rusya'nın özellikle Ukrayna'ya yönelik sert güç bileşenlerini aktif olarak kullanması, ülke güvenliğini tehdit altına almasına yol açmış, askerî gücünü ön plana çıkaran politikalara daha fazla yönelmesi ise uluslararası güvenlik için bir tehdit unsuru haline gelmesine yol açmıştır.

İsveç ve Finlandiya, fiziksel güvenliklerini garanti altına almak ve endişelerini kontrol etmek için ortak güvenlik politikalarını uygulayabileceği müttefikler arayışı içerisinde girmiştir. Güvenlik politikalarında yaşanan bu değişim artan güvenlik kaygılarından kaynaklanmaktadır. Örneğin, Rusya'nın 2014 yılındaki Kırım ilhaki sonrasında 2017 yılında İsveç zorunlu askerlik uygulamasını yeniden uygulamaya koymuş ve Finlandiya'nın ABD ve NATO ile savunma alanında işbirlikleri de hız kazanmaya başlamıştır. Soğuk Savaş sonrasında realist teorinin modası geçmiş bir teori olduğu yönünde söylemler ön plana çıksa da realizm kuramı devletlerarası ilişkilerde hala önemini koruyan bir kuram olarak yer almaktadır (Ray,2003).

3.NATO :Kollektif Güvenlikten Küresel Güvenliğe Doğru

İki kutuplu yapısal düzenin sona ermesiyle güvenlik algısında yaşanan değişim, sert güç odaklı dış politika anlayışının daha fazla ön plana çıkması, sorunların ulusal düzeyden çıkıp uluslararası hale gelmesine yol açmış, kolektif savunmaya olan gerekliliği bir kez daha ortaya koymuştur. Soğuk Savaş sonrası düzende tehdit veya gelebilecek olası saldırılar çok yönlü ve çok boyutlu olmak üzere yeniden tanımlanmaya başlamıştır. Sivil toplum faaliyetlerinin ya da devlet dışı aktörler daha fazla güç kazandığı bir döneme girilmiştir. Günümüzde, düşmanın eskiye nazaran daha az görünür olması jeopolitik belirsizliğe yol açarken, istihbarat kavramına olan bakış açısını da değiştirmiştir. Soğuk Savaş sonrası dönemde liderlerin değişen dış politika anlayışları, sisteme ilişkin değişimler veya güncel gelişmeler mevcut müttefiklik ilişkilerin daha fazla zarar görmesine yol açmıştır.

Yapısal dönüşümün ve değişen uluslararası konjonktürün içerisinde NATO kurumsal yapısını ve görev tanımını revize etmek zorunda kalmıştır. Uluslararası gelişmelere paralel olarak yenilenen NATO, etkili askerî kapasitesini koruyarak yeni koşullara uygun hale getirilmiştir. NATO üye ülkeler dışında ve diğer uluslararası kuruluşlar ile yakın ilişkiler kurmaya devam etmiştir. (Oğuzlu,2012:13). Örneğin, NATO, Afganistan operasyonunda kendi sınırları dışına çıkarak kolektif bir savunma gücü oluşturmuştur. 1991, 1999 ve 2010 yılında yayınlanan NATO stratejik konsepti kolektif savunmaya ek olarak, NATO'nun küresel mücadele alanının genişletilmesi, NATO üyesi olmayan ülkeler ile ilişkilerin bir üst seviyeye çıkartılması ve kriz yönetimi hedefleri ön planda tutmuştur. NATO stratejisinin önemli bir önceliği haline gelen genişleme politikasının ilk uygulamaları Balkanlarda görülmüştür. Örneğin, 1999 yılında Kosova'yı korumaya yönelik NATO müdahalesi, Kosova sorununu önemli ölçüde sona erdirmiş ve Kosova'nın bağımsızlığına giden yolu açmıştır. Kosova Barış Gücü (KFOR) 21'i NATO üyesi olmak üzere toplam 27 ülke yer almaktadır.2010 Lizbon zirvesi sonrasında güvenlik algılamalarında yaşanan değişim yeni bir stratejik konsepti gerekli hale getirmiştir. Ayrıca, İttifak'ın güvenliğini tehdit eden gelişmelerin yaşanması (Arap Baharı, Mülteci Krizi, Terörizm, Ukrayna Krizi) NATO'nun yeni bir stratejiye yönelmesine yol açmıştır.

NATO kendi içerisindeki kurumsal dönüşümünü gerçekleştirirken kolektif güvenlik mi yoksa kolektif savunma amacına mı hizmet etmesi noktasında farklı görüş ayrılıkları ile karşı karşıya kalmıştır. NATO ittifakının oluşumunda önemli rol oynayan ortak çıkar ve ortak değerler kavramı yerini ulusal çıkarlar ve ulusal değerler kavramlarına bırakmıştır. Günümüzde, NATO ittifakı içerisinde ortak savunma ilkesinin daha fazla sorgulanır hale gelmesi, NATO'nun küresel sorunlar karşısında izlediği pasif davranış biçimi, ABD ve AB içerisinde koordinasyon ve uyumun giderek zayıflaması ve ABD'nin artan tek taraflı uygulamaları ve ya NATO politikalarının ABD dış politikasıyla paralel yönde ilerlemesi örgütün tarafsız olmadığı yönünde birçok eleştirileri ortaya çıkarmıştır. Özellikle, ABD Başkanı Donald Trump'ın 2017 yılında başkanlık koltuğuna gelmesiyle Batı Atlantik kıtası içerisinde önemli değişimler yaşanmaya başlamıştır. ABD'nin artan izolasyonist politikaları, ulusal çıkar kavramına verdiği önem, fayda-maliyet ekseninde harekete geçmesi kolektif güvenlik içerisinde büyük bir güven boşluğu yaratmıştır. 2017 yılında Brüksel'de gerçekleşen

NATO Liderler Zirvesi'nde, "Avrupa'ya güvenliğini NATO sağlayacaksa maliyetleri sadece ABD'ye yüklemeyin" mesajını veren Donald Trump transatlantik ilişkilerde yaşanan güven boşluğunun en temel sebeplerinden biri olmuştur (Pifer, 2017).

Donald Trump yönetiminin, "Önce Amerika" söylemlerine yönelik artan uygulamaları, dış politika kararlarının fayda-maliyet analizi çerçevesinde alınması ve realist kuramları destekleyici söylemlerin ön plana çıkması transatlantik ilişkileri kopma noktasına getirmiştir. Benzer şekilde, Biden yönetimi de yükselen Çin tehdidi karşısında çevreleme politikalarına daha fazla önem vererek dengeleyici mekanizmaları devreye sokmuştur. Örneğin, 2021 yılında ABD öncülüğünde kurulan "AUKUS" anlaşması ile üye ülkeler (Avustralya, İngiltere ve ABD) arasında savunma ve güvenlik alanlarında iş birliğini geliştirmeyi, Asya kıtası içerisindeki hareket alanını genişletmeyi ve müttefik güçler ile Çin'e yönelik çevreleme stratejisini uygulamayı amaçlamıştır. Benzer şekilde, ABD, QUAD ittifakı içerisinde yer alan ülkeler (Hindistan, Japonya ve Avustralya) ile hareket ederek Çin tehdidine karşı meydan okumayı amaçlamıştır (Emin, 2021). ABD, NATO'nun kurucu ve yönlendirici üyesi olmasına rağmen çeşitli paktların oluşumunda önemli rol oynaması ulusal çıkar merkezli dış politikalara daha fazla yöneldiğini göstermiştir. ABD'nin ulusal çıkarlar ekseninde inşa ettiği tek taraflı mekanizmalar ortak çıkarlar altında var olan NATO'ya yönelik ilginin ve önemin azaldığını ortaya koymuştur.

3.1. Güvenlik İkilemi: NATO 2030: Yeni Bir Çağ için Birliktelik Raporu

2019 tarihinde Londra'da gerçekleşen liderler zirvesinde NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg'in talebi doğrultusunda hazırlanan değerlendirme raporu (NATO 2030: Yeni Bir Çağ için Birliktelik Raporu) uluslararası sistem içerisinde artan tehdit ve sınamaların varlığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Özellikle, Rusya'nın "stratejik zorluk" ve Çin'in ise "stratejik rakip" bir ülke olarak tanınması, Batı ittifakı içerisinde Rusya ve Çin'e yönelik artan güvenlik kaygılarını göstermektedir. (NATO 2030,2020). Yeni Bir Çağ için Birliktelik Raporu, transatlantik ittifak içerisinde son zamanlarda ilişkilerde yaşanan çıkmazlar, artan iç sorunlar veya karşılıklı ilişkilerde yaşanan kırılmayı tamir etme amacı da taşımaktadır (NATO: 2030, 2020). Yeni Bir Çağ için Birliktelik Raporunda, askerî olarak kendini kanıtlamış olan örgüt, siyasi ve politik alanlarda

da beraber hareket etme bilincini yeniden topluluk içerisinde kazanılmasına yönelik bir dizi öneriyi yer verilmiştir.

Yeni Bir Çağ için Birlikte Raporunda, NATO ittifakı önleyici mekanizmalarını devreye sokarak müttefiklerinin yükselen tehditler karşısında yekpare bir duruş sergilemesinin gerekliliğini ortaya konmuştur. Örneğin, yükselen güç Çin "stratejik rakip", Rusya ise "stratejik tehdit" olarak tanımlanmıştır. Bu rapor, NATO'nun artan sınıma veya meydan okumalar karşısında yeni aksiyon planlarını ortaya koymasında veya yeni stratejilerinin belirlenmesi konusuna ışık tuttuğu gibi Rusya'nın ve Çin'in gelecekteki rolünün ne olacağı konusunda önemli geri bildirimlerde bulunmuştur. Rusya ve Çin tarafından yürütülebilecek eş zamanlı ideolojik, politik veya sistemik meydan okumalar karşısında siyasi uyum ve mücadele ruhunun kazanılması gerekliliği bu raporda bir kez daha vurgulanmıştır. NATO 2030: Yeni Bir Çağ için Birlikte Raporu, sistem içerisindeki siyasi uyumu, üye ülkeler içerisinde koordinasyonu, ortak savunma bilincini yeniden aşılmasını, mevcut tehditler karşısında beraber hareket etmeyi ve ya rakip ülkelerin sistem içerisindeki etkisini kırmayı amaçlamıştır. (NATO:2030,2020).

NATO 2022 Stratejik Konsepti, NATO'nun genişlemesinin ittifakı güçlendireceği düşüncesini ortaya koymakla beraber, üyeliğin sorumluluğunu üstlenmeye istekli olan ve güvenliğe ortak katkı sağlayabilecek tüm Avrupa demokrasilerini ittifaka kabul edeceğini vurgulamaktadır (Anadolu Ajansı, 2022). 2022 yılında yayınlanan NATO Stratejik Konsepti, değişen uluslararası ortam içerisinde ittifakın kendisine yeniden yeni bir yol haritası çizmesi gerekliliğini de ortaya çıkmıştır. 2010 yılındaki Stratejik Konsept'in uyarlandığı ortamdan çok farklı ve endişe yaratan bir ortamın varlığı, bu konsept zemin hazırlamıştır. Örneğin, Rusya'nın 2022 yılında başlattığı Ukrayna Savaşı sonrasında Avrupa içerisinde barış ortamının olmaması, Rusya'nın saldırgan tutumunun devam ediyor olması ve üye devletlere yönelik doğrudan tehdidin varlığı NATO ittifak üyelerini yeniden bir araya getirmiştir. Rusya'nın Ukrayna'yı işgali, NATO 2022 Stratejik Konsept'inin ortaya çıkmasında önemli bir itici güç görevi görmüştür. Bu kapsamda, belge NATO'nun açık politikasının devam ettiğini ve kapılarını ise yeni üyelere açtığını göstermiştir. NATO, asli sorumluluğu olan caydırıcılık ve savunma hedeflerine ek olarak dayanıklılık/ direnç hedefini de yeni belgeye eklemiştir. NATO üye devletleri ortak tehditler ve sorunlar

karşısında yekpare duruş sergilemesi uzun yıllardır kaybolan güven boşluğunun doldurulmasına önemli katkı sağlamış, açık kapı politikasının ilanı ise İsveç ve Finlandiya için bir yeşil ışık olmuştur.

ABD'nin küresel tehditler karşısında geri adım atması, müttefik ülkeler üzerinden yürüttüğü şartlı ittifak ilişkileri, liberal değerler yerine çıkar odaklı politikaların ön plana çıkması ABD'nin NATO ittifakı içerisinde oynadığı kritik rolünü zayıflatmıştır. ABD'de içe yönelik artan uygulamalar, artan ticaret açığı, uluslararası güvenliği devam ettirme noktasında karşılaşılan eksiklikler veya milliyetçilik politikalarının artan önemi küresel düzlemde oluşan güç geçişine imkân tanımıştır.

3.2.NATO'nun Genişleme Politikası: İsveç ve Finlandiya Örneği

NATO'nun dış güvenlik ortamında yaşanan değişim, değişen ulus ötesi tehditler veya riskler NATO ittifak üyeleri için büyük bir meydan okuma olarak yorumlanmaktadır. Günümüzde, devletlerin düşmanlarını direk olarak tanımlayamadığı, hibrit veya siber savaş araçlarının daha etkili kullanıldığı, istihbarat çalışmalarının hız kazandığı bir döneme giriş yapılmıştır. Günümüzde, devletlerarasında artan rekabet ilişkisi veya güç gösterme yarışı, ittifaklar, topraklar, kaynaklar ve değerler üzerinden yapılmaktadır. Bu çerçevede, devletler jeopolitik rekabeti yeniden ön plana çıkarmaktadır. Devlet temelli rekabetin sert güç araçları ile yeniden ivme kazanması, saldırgan politikalara kaynaklar üzerinden başvurulması ve caydırıcılık politikalarının ittifaklar arasında daha önemli hale gelmesi mevcut güvenlik ortamında yeniden artan rekabet ilişkisinin varlığını göstermektedir. Örneğin, Rusya uzun yıllardır NATO'nun genişleme politikasına karşı en büyük tehdit olarak yer almakta, eski Sovyet toprakları üzerindeki hegemonyasını devam ettirme isteği Rus saldırganlığını arttırmakta, NATO'ya üye olmak isteyen devletlerin de yolunu kesmektedir.

1948 tarihinde Fin-Sovyet Dostluk, İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Antlaşması ile devletler yabancı tehditlere karşı birbirlerini savunma sözü vermiştir. Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra Sovyetlerin etki alanından uzaklaşmayı amaçlayan Finlandiya tarafsız politikalar yürütmeye daha fazla yönelmiştir. Tarihçi Henrik Meinander Sovyetler Birliği'nin dağılmasından bu yana NATO'ya doğru birbirini izleyen küçük adımların ardından Finlerin zihinsel olarak üyeliğe hazır olduklarını dile getirmiştir. Henrik Meinander'a göre,

“İsveç’in tarafsızlığını bir kimlik ve ideoloji meselesi olarak yorumlamakta, Finlandiya’yı ise bir varoluş meselesiydi İsveç’in NATO üyeliği hakkında attığı önemli adımlardan bir tanesi Finlandiya ve Baltık devletlerini “tampon bölge” olarak kullanmasıdır. Finlandiya ve İsveç’in 1995 yılında Avrupa Birliğine katılmaları sonucunda NATO ile savunma işbirlikleri de derinleşmiştir. NATO’nun en yakın ortakları olarak yer alan iki ülke çeşitli operasyonlarda önemli katkılar sağlamaya devam etmiştir. Rusya’nın Ukrayna saldırısı sonrasında NATO ile bilgi alışverişini devam ettiren bu iki ülke savaş kaynaklı çeşitli toplantı ve zirvelerde katılımcı ülkeler olarak bulunmaktadır. Her iki ülkenin üyeliği de Baltık Denizi’nde stratejik bir dönüşüme yol açarken, NATO’nun Baltık Denizi üzerindeki etkisini arttıracaktır. NATO’nun genişleme politikası kazan kazan politikasına dayanmaktadır. Her iki ülke için güvenlik perdesi görevi gören NATO’da aynı zamanda iki iyi donanımlı, Avrupa değerleri temelinde varlığı sürdüren, ortak düşmana sahip ve diyalog ortaklı üyeler kazanmış olacaktır.

Rusya’nın Ukrayna topraklarına yönelik tek taraflı saldırısı Ukrayna krizinin başlamasına neden olmuş, Rusya’nın Ukrayna tarafından işgali, sadece iki ülke arasındaki güvenlik kaygılarını arttırmak ile kalmamış, uluslararası sistem içerisindeki büyük güçler arasındaki ittifak hatlarına da kesinlik kazandırmıştır. Rusya’nın sınır güvenliğini tehdit eden bir devlet olması, konvansiyonel askerî tehdidine ek olarak, müttefiklerin egemenliğini ihlal etmek için kimyasal silahlar, siyasi baskı veya yaptırımlara başvurması daha geniş karma araç takımını kullandığını göstermektedir (Türker,2020).

Uzun yıllardır tarafsızlığını koruyan İsveç ve Finlandiya’nın NATO’ya üye olma yönündeki başvurusu ülkelerin güvenlik stratejilerinde yaşanan değişimi göstermektedir. Bu çerçevede, Ukrayna Savaşı sonrasında artan tehdit algısı iki ülkeyi askerî bir ittifaka doğru yönlendirmiştir. Rusya-Ukrayna Savaşı başlamadan önce, Ocak 2022 yılında Finlandiya Başbakanı Sanna Marin’in NATO üyeliğinin zayıf bir ihtimal olduğuna yönelik söylemleri Rusya’nın sınır güvenliğini tehdit etmeye başlaması sonucunda yön değiştirmiştir (Öncel, 2022). 2014 yılında Rusya’nın Kırım ilhaki ile artan tehdit algılamaları, 2022 yılında Rusya’nın Ukrayna İşgali ile daha da alevlenmiş ve devletler savunma doktrinlerinde ciddi bir değişime gitmiştir. Realist kuramın varsaydığı en önemli kavram olan ulusal çıkar kavramı devletlerin dış politika kararlarında ve güvenlik

stratejilerinin değişmesinde önemli rol oynamıştır. Devletler hissettikleri güvensiz ortamda kendi güvenliklerini korumak adına rasyonel kararlar almaya yönelmiştir. Örneğin, İsveç Başbakanı Magdalena Andersson'un belirttiği gibi 24 Şubat öncesi ve sonrası tamamen iki farklı güvenlik ortamıdır (Rossi, 2022). İki ülkenin gerek liderleri gerek halk tabanı NATO'ya katılma yönündeki talebi hiç olmadığı kadar yüksek seviyeye ulaşmıştır (Öncel, 2022). Tarafsız bir dış politika strateji izleyen bu iki ülke, ittifak taahhüdü altına hiçbir zaman girmemiştir. NATO'nun beşinci maddesinde yer alan kolektif güvenlik anlayışı yalnızca üye devletlerin güvenliğinden sorumluluğu içermektedir. Bu kapsamda, Finlandiya ve İsveç ulusal güvenliğine yönelik artan tehditler karşısında NATO'nun güvenlik şemsiyesi altında yer almak amacıyla üyelik başvurusunda bulunmuştur. Devletler varoluşsal güvenliklerini ve aynı zamanda ulusal kimliklerini de devam ettirme noktasında güvenlik kalkanı arayışı içerisine girmektedir. İsveç ve Finlandiya'nın tarafsızlıktan NATO üyeliğine giden süreç sistem içerisinde güvenlik ikilemi sonucundan artan güç yarışıyla hızlanmıştır.

İsveç ve Finlandiya tarafsız ülkeler; İsveç 1812'den beri tarafsız, Finlandiya ise İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra tarafsızlığını ön plana koymuştu. SSCB'nin dağılmasıyla birlikte "Finlandizasyon" politikasını terk ederek Batı'ya yönelmiştir. Bu yönelme çerçevesinde NATO ile işbirliği yaparak ortak operasyonlarda yer almaya başladı. Söz konusu işbirliği çerçevesinde NATO ile ortak hareket eden Finlandiya, Rusya'nın öngörülemez faaliyetleri ve saldırıları neticesinde NATO'ya katılma kararı almıştır. (Küçük, 2024). Üyelik başvurusunda bulunan iki ülkenin arkasında önemli derecede artan bir kamuoyu desteği bulunmuştur. Örneğin Finlandiya'da NATO'ya üye olmak isteyen kamuoyunun oranı yaklaşık %80 seviyesine gelmiş, bu durum daha öncelerde %30'lardan %60'lara ulaşmıştır. 2017'de yapılan araştırmada ise, sadece halkın yüzde 19'u NATO üyeliğini destekliyordu. İsveç'te ise kamuoyu desteği %60-65 civarlarında seyretmekteydi. (Eriş,2022) Fin Parlamentosu (Eduskunta)'nda NATO üyeliği tartışılırken Finlandiya için kazanımlar ön planda tutularak 14 saatten fazla 212 konuşma gerçekleştirildi. Parlamentodaki tartışmalarda General Adolf Ehrnrooth'un 1939-1940 Kış Savaşı'ndan çıkardığı derse atıfta bulunularak bir daha asla yalnız kalmayın ifadelerine yer verildi. Ayrıca Finlandiya'nın NATO üyeliğinin kimseye karşı olmayacağı ve Finlandiya'nın Batı'ya ait

olduğu ve Rusya'nın etki alanına girmediği vurgulandı (Arter, 2023). 17 Mayıs'ta Fin Parlamentosu uzun tartışmaların ardından tarihi bir oylama ile NATO başvurusunu 8'e karşı 188 oyla kabul etti (YLE, 2024). Ukrayna Krizi'nin ve bununla ilişkili olarak güvenlik algısındaki ani değişim, Finlandiya'da ve İsveç'te referandum yapılmadan NATO'ya katılım gerçekleşmiştir.

İsveç kamuoyunda Fin komşularını takip ederek NATO'ya üyelik sürecinin başlaması yönünde talepte bulunmuştur. Bu kapsamda, NATO'nun İsveç ve Finlandiya için eski cazibesini yeniden yakaladığını ve özellikle de bu ülkeler kendilerini Rusya karşısında tehdit altında hisseden ülkeler için caydırıcı olabildiğini ve ülkelerin kendilerini güvende hissedebilecekleri bir örgüt olarak gördüklerinin bir teyididir. Rusya'nın Finlandiya Körfezi üzerinden Baltık Denizi'ne ve yine Arktik özelindeki etkinlik arayışına paralel olarak Finlandiya, Norveç ve İsveç'e uzanacak bir saldırı girişiminde bulunması ihtimalini caydırabilmek adına NATO şemsiyesi altına girerek kendisini güvenceye alma beklentisidir.

ABD İsveç ve Finlandiya'nın üyelikleri konusunda özveri ve çaba gösterdiği aşikardır. Örneğin, ABD Ulusal Güvenlik Konseyi Sözcüsü John Kirby, "Önemli olan İsveç ve Finlandiya'nın NATO'ya katılması, bunun aynı anda olup olmaması önemli değil" ifadelerine yer vermiştir. (BBC,2023). ABD'nin her iki ülkenin NATO örgütüne üye olmalarına yönelik gösterdiği destek aynı zamanda varoluşsal güvenliklerinin garantiye alındığının bir göstergesidir. Rusya ile tarihsel bağlarının yanı sıra, ortak sınırları ve komşuluk ilişkisi olan bu ülkeler hissedilen tehdit algısı sonrasında NATO'yu kendilerine bir güvenlik çemberi olarak görmüşlerdir. Örneğin, NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, üyelik süreci kapsamında iki ülkeye hem ABD hem de bazı diğer NATO müttefikleri tarafından çeşitli güvenceler verilmeye başlandığını ve bu yüzden bu iki ülkenin Rusya'dan herhangi bir tehdide maruz kalmasının mümkün olmadığını da ifade etmiştir.

NATO'nun genişlemesi ancak karşılıklı yetki ve sorumlulukların gerçekleşmesi ile mümkündür. Ayrıca, Finlandiya ve İsveç, NATO'nun savunma bütçesine sağladığı katkıyı ülkelerinin GSYH'nin yüzde %2 seviyesine çıkarmayı hedeflemektedir. Finlandiya, NATO'nun üzerinde anlaşmaya vardığı savunma

harcamasını GSYİH'nın %2'sine çıkarma hedefine son yıllarda ulaşırsa da İsveç, 2026 yılına kadar bunu gerçekleştirmeyi planlamaktadır (Sakman, 2022).

NATO üyeliği sonrasında her iki devletin de dış politikasında yaşanan dönüşümü görmek mümkündür. Örneğin, engellemeye dayalı doktrinden caydırıcılığa dayalı yönetim anlayışı artan tehdit algısı sonucunda daha belirgin bir hal alacaktır (Öncel,2020). İki ülkenin de askerî stratejilerinde ve dış politika davranışlarında yaşanan değişim fiziksel güvenliğin ve varoluşsal güvenliğin tehdit altında olmasından kaynaklanmaktadır.

NATO kurucu anlaşması olan Kuzey Atlantik Anlaşması (10 madde), üye ülkelerin oy birliğiyle ittifaka katkı sağlayacağını, Avrupa ülkesini üyeliğe davet edebileceğine değinerek, açık kapı politikasını ortaya koymaktadır (NATO,2022). NATO üye devletlerinin oy birliği ile onayının alınması sonucunda üyelik başvurusu gerçekleşmektedir. NATO nezdinde iki ülkenin üyelik başvurusu diğer üye devletler tarafından olumlu yönde karşılanırsa da bazı ülkelerin veto gücünü kullanması sürecin yavaş ilerlemesine yol açmıştır. Örneğin, NATO üyesi Macaristan'ın Devlet Başkanı Viktor Orban'ın Rusya ile olan yakın ilişkisi veya Türkiye'nin İsveç'in terörü desteklemeye yönelik girişimleri karşısında veto gücünü kullanma yetkisine sahip olması önemli meydan okumalar arasında yer almaktadır. İsveç'in üyeliğine karşı Türkiye'nin direndiği bir ortamda 2022 Stratejik Konsept'inin kabul edilmesi NATO üye devletleri için önemli bir başarıyı temsil etmektedir. Diğer taraftan, Avrupa ülkelerinden özellikle, Almanya ve Fransa iki ülkenin üyeliğini destekler yönde açıklamalarda bulunmuştur. Almanya Başbakanı Olaf Scholz, "Rusya'nun diğer ülkelere saldırmayacağını kimse garanti edemez" diyerek iki ülkenin üyeliğine vize vermiştir. Liberal demokrasilerin artan yakınlaşması sonucunda NATO'nun daha fazla güçlendiğini destekler açıklamalara da yer vermiştir. 2019 yılında Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, "NATO'nun beyin ölümü gerçekleşti" ifadesine yer vererek NATO'nun transatlantik ittifak içerisindeki pasif duruşunu eleştirmiş ve köklü reformlara duyulan ihtiyacı dile getirmiştir. Bu çerçevede, Macron, Ukrayna krizi sonrasında İttifak'a üye olmak isteyen iki devletin üyeliğini destekler nitelikte ifadelere sıkça yer vermeye başlamıştır (Torlak, 2023).

Finlandiya İsveç'e nazaran daha önce üyeliğinin gerçekleşmiş ve NATO'nun 31. üyesi olmuştur. Rusya'nın Avrupa ile olan doğu sınırında Beyaz Rusya ve Ukrayna hariç bütün ülkeler NATO'nun koruma kalkanı içerisinde girmiştir. Finlandiya'nın NATO üyesi olması sonucunda Rusya'nın NATO ile olan sınırının uzunluğunu da iki katına çıkmuştur.

İsveç ise, Rusya'nın Ukrayna'yı geniş çaplı işgalinin ardından NATO'ya katılmak için başvuruda bulundu ancak talebi Türkiye ve Macaristan tarafından engellenmiştir. Türkiye ve Macaristan'ın vetolarını kaldırmaları sonucunda İsveç, 7 Mart 2024 yılında NATO'nun 32. üyesi olmuştur. İsveç, Rusya'nın Ukrayna'yı işgaline kadar süren 200 yıl içerisinde tarafsızlık politikasını sürdürmüştür. Bölgedeki güvenlik durumunun 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana hiç bu kadar ciddi olmadığını da söyleyen İsveç Başbakanı Kristersson, İsveç'in NATO'ya hem güvenlik sağlamak hem de güvenlik kazanmak için katıldığını açıkça belirtmiştir (BBC,2024) Finlandiya'nın ve İsveç'in NATO'nun üye ülkesi olması her iki ülkenin de değişen güvenlik ortamına ayak uydurma çabasını ortaya koymaktadır.

Sonuç

Uluslararası örgütler uluslararası ilişkilerin disiplininde önemli bir rol oynamaktadır. Anarşik uluslararası yapısal düzende küresel yönetişimin bir parçası olan uluslararası örgütlerin rolleri, buldukları coğrafyaları ve etkinlikleri farklılaşmaktadır. Soğuk Savaş döneminde çift kutuplu yapısal düzende NATO, Atlantik kıtasının güvenliğinin korunması amacıyla kurulmuş bir uluslararası örgüttür. Soğuk Savaş sonrası dönemde tek kutuplu yapısal düzene geçiş yaşanmış, NATO'nun görev tanımında ise önemli revizyonlar gerçekleşmiştir. NATO'nun güncel gelişmelere uyum sağlayarak kendini yenileme kapasitesinin varlığı günümüzde hala önemli bir örgüt olmasına yol açmaktadır. Mevcut güvenlik ortamına uyum sağlayabilen, kararların uzlaşma çerçevesinde alan ve üye devletlerin güvenliklerini korumayı amaçlayan önemli bir askerî dayanışma örgütüdür. NATO, Avrupa-Atlantik bölgesine yönelik artan tehditler, saldırganlık ve ilhak politikaları karşısında yeni önlemler almak zorunda kalmıştır.

Rusya- Ukrayna Krizi, müttefik ülkeleri yeniden bir araya getirirken, ortak tehditler veya mücadele alanlarında üye devletlerin yeniden birlik olabileceğini

göstermiştir. NATO'nun üye devletler içerisinde oynadığı kritik rol ortak tehdit algısının artmasıyla ön plana çıkmıştır. Bu bağlamda, Ukrayna Krizi NATO üye devletlerinin güvenliği için bir tehdit oluşturmakla kalmamış, Rusya'ya sınırdaş olan devletler üzerinde de tehdit algısı yaratmış ve bu devletleri ortak karar almaya yönlendirerek yeni bir güvenlik şemsiyesi arayışı içerisinde sokmuştur. İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyelikleri ayrıca İskandinav ve Baltık bölgelerinin savunmasını çok daha kapsamlı hale getirmiştir.

NATO üye devletlerinin ortak tehditler ve sorunlar karşısında yekpare duruş sergilemesi uzun yıllardır kaybolan güven boşluğunun doldurulmasına da önemli katkılar sağlamıştır. NATO tarafından farklı dönemlerde yayınlanan stratejik belge ve raporlar birlik içerisinde üye devletler için birleştirici bir rol oynamaktadır. NATO yayınladığı stratejik belgelerini değişen uluslararası konjonktür çerçevesinde güncel hale getirmektedir. Küresel güç dengesindeki transatlantik ittifak yapısı içerisindeki dönüşümü anlamak için sistem içerisinde değişen dengeleri, devletlerin ulusal çıkar kapsamında değişen dış politikalarını ve liderlerin yapı üzerinde artan etkisini öncelikle anlamak gereklidir. NATO'nun örgüt içerisindeki azalan rolü üye devletlerin yeniden birlik olma yönünde önemli adımlar atmasını sağlamıştır. Değişen güç dengeleri, oluşan krizler veya ortaya çıkan çıkmazlar karşısında NATO tarafından yapılan birliklilik çağrısı transatlantik ittifak ruhunun yeniden canlanmasını sağlarken, ortak güvenlik ve savunma mekanizmasının daha işlevsel hale gelmesine katkı sağlamaktadır.

NATO 2022 Stratejik Konsepti somut öneriler geliştirmese de değişen güvenlik ortamına uyum sağlamayı, doğrudan veya dolaylı tehditleri görebilmeyi, güncel gelişmeler karşısında gerekli önleyici mekanizmaları işlevsel hale getirmeyi ve en önemlisi NATO'nun tarihsel sürecini ve sistem içerisindeki değişen stratejini ve misyonlarını ortaya koymayı amaçlamıştır.

NATO kolektif güvenlik stratejisinden küresel güvenliğin sağlanmasına doğru giden süreçte tamamlayıcı, savunmacı ve kapsayıcı bir rol oynayan önemli bir kuruluştur. Bu bağlamda, İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyeliği başvurusu, bu iki ülkenin ulusal kimlik unsuru haline gelen tarafsızlık ilkesinden kopması anlamına gelirken varoluşsal güvenlik açısından kritik bir "rutinin değişimi" şeklinde yorumlanmaktadır. Fiziksel güvenliğin korunmasının

yanında varoluşsal güvenliğinde sağlanması devletlerin hem bekalarının hem de ulusal kimliklerinin devamlılığına hizmet etmektedir. NATO kimliğini kazanma ve bu kimlik çerçevesinde hareket etme ülkelerin ulusal kimlik anlatılarını ne ölçüde değiştirecek, diğer NATO üye devletlerinin rutinlerine nasıl yansıtacak ve Moskova yönetiminin bakış açısını ne ölçüde etkileyecek gibi soruların cevabı gelecekte izlenecek olan dış politika davranışları ile daha belirginlik kazanacaktır.

Sonuç olarak, varoluşsal güvenliğin en önemli tamamlayıcısı olan fiziksel güvenlik kavramının önemini vurgulayan realizm kuramı ulusal güvenlik ve çıkar kavramını devletin bekasının devamlılığı için ön planda tutmaktadır. Bu çalışma, İsveç ve Finlandiya örneklemi üzerinden yola çıkarak, NATO'nun izlediği açık kapı politikasının hem aday ülkeler hem de üye ülkelerin kimlikleri üzerinde yarattığı dönüşümü ortaya koymayı, kaygı ve korkunun ülkelerin davranışlarına nasıl değişikliğe yol açtığını ve NATO'nun değişen güvenlik ortamına göre stratejilerini nasıl yeniden yenilediğini göstermeyi amaçlamaktadır. Her iki ülkede varoluşsal güvensizlik kaygısı sonucunda uzun yıllardır izlediği tarafsız stratejilerinden vazgeçerek yeni bir kimlik arayışı içerisine girmiştir. NATO ile kurdukları yeni kimlik bağı hem fiziksel güvenliklerini hem de varoluşsal güvenliklerini garanti altına almalarına olanak tanımıştır. Varoluşsal güvenlik tanımında yer verilen örneğe yeniden vurgu yapmak gerekirse, NATO misafirleri olan İsveç ve Finlandiya'yı evine kabul etme yönünde izlediği açık kapı politikası ile iki ülkenin de kendilerini güvende hissedebilmelerine olanak sağlamıştır.

Kaynakça

- Anadolu Ajansı. *NATO has included in its new strategy*. Erişim: <https://www.aa.com.tr/en/europe/hat-has-nato-included-in-its-new-strategic-concept/2626190#>, 2022.
- Aunesluoma, Juhanna ve Niemi, Johanna. *Neutrality as Identity?: Finland's Quest for Security in the Cold War*. *Journal of Cold War Studies*, 18(4),(2016), 51-78.
- Arter, David. *From Finlandisation and post-Finlandisation to the end of Finlandisation? Finland's road to a NATO application*, *European Security*, 32(2), (2023), 171-189.

- Balaban, Gökçe. *Ontolojik Güvenlik, Güvenlik Yazıları*. https://trguvenlikportali.com/wpcontent/uploads/2020/10/OntolojikGuvenlik_GokceBalaban_v.2.pdf. 2020.
- Buzan, Barry. *People, States, and Fear: The National Security Problem in International Relations*. Brighton, Harvester Wheatsheaf, 1983.
- Bağbaşıoğlu, Arif. *Uluslararası Güvenlik ve Uluslararası Örgütler, Kavramlar. Yaklaşımlar ve Kurumlar*. Nobel Yayınları, 2021.
- BBC News, *İsveç NATO'ya resmen katıldı: 'Birlik ve beraberlik yol gösterici ışığımız'* <https://www.bbc.com/turkce/articles/cyrzgd3r7epo>, 2024.
- BBC News. *ABD: İsveç ve Finlandiya'nın NATO'ya aynı anda katılmaları şart değil*. <https://www.bbc.com/turkce/articles/cv2pq8528z1o>, 2023.
- Chatterje, Phelan. *İsveç ve Finlandiya'nın tarafsızlıktan NATO'ya uzanan hikayesi: İki ülkenin askeri politikaları nasıl değişti?* <https://www.bbc.com/turkce/articles/cjj103z8e5wo>, 2023.
- Croft, Stuart. *Constructing ontological insecurity: The securitization of Britain's Muslims*. *Contemporary Security Policy*, 32(2). (2021), 219-235.
- CFR, *How NATO Will Change if Finland and Sweden Become Members*, <https://www.cfr.org/inbrief/how-nato-will-change-if-finland-and-sweden-become-members>, 2024.
- Dolghi, Dorin. *Security Identity in the European Union*. *Romanian Journal of Security Studies*. 1(1), (2012), 73-79.
- Ertem, Helin. *Geleneksel Amerikan Kimlik ve Güvenlik Algısının 11 Eylül Sonrası ABD Dış Politikasına Etkileri*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2010), 71-72.
- Emin, İmil. *AUKUS'tan QUAD'a: Paktların ölümü ve ittifakların doğuşu*. [https://turkish.aawsat.com/home/article/\(3226176\)](https://turkish.aawsat.com/home/article/(3226176)), 2021.
- Eriş, Ünal. *İsveç ve Finlandiya Krizinin Gölgesinde NATO Zirvesine Doğru*, *Euro-politika Dergisi*, 2022.

- Kirchhner, Emil. *Regional and Global Security: Changing Therats and Institutional Responses*. Routledge. Londra. 2007.
- Küçük, Evren. *Bir Daha Asla Yalnız Kalma: Finlandiya-NATO ilişkileri çerçevesinde üyelik krizi ve Türkiye*. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi,13(3), (2023),1127-1140.
- Mitzen, Jack. *Ontological Security in World Politics: State Identity and the Security Dilemma*. European Journal of International Relations, 12 (3), (2006), 341-370.
- Mathews, Jessica. *Redefining Security*. Foreign Affairs. 68 (2). 1989, 162- 177.
- Mitzen, Jennifer. *Feeling at Home in Europe: Migration, Ontological Security, and the Political Psychology of EU Bordering*". Political Psychology. 39(6), (2018), 1373-1375.
- NATO 2030: *United For a New Era Report*, Static. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/aset/pdf/2020/12/pdf/201201-Reflection-Group-Final-Report-Uni.pdf, 2020.
- NATO, *The North Atlantic Treaty Organization*. NATO, https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm, 2022.
- Oğuzlu, Tark. *NATO'nun Dönüşümü ve Geleceği*. Ortadoğu. 4(40), 2012.
- Öncel, Rıfat. *Finlandiya ve İsveç'in Muhtemel NATO üyelikleri*. SETA Yayınları, 2022.
- Pifer, Steven. *Is Trump Undoing Trans-Atlantic Relations?* Brookings Yayınları. 2017.
- Ray, Ann. *International Relations: A Critique of the Realist Theory*. India International Centre Quarterly. 30(2), (2003),110-128.
- Roskin, Michael ve Berry, Nicholas. *Uluslararası İlişkiler: Ul'nin Yeni Dünyası*, Çev: Özlem Şimşek, Ankara: Adres Yayınları,2014.
- Rossi, Merry. *Finland and Sweden, Moving Toward Possible NATO Membership*. Brace for Russian Backlash", Yahoo News.

<https://news.yahoo.com/finland-and-sweden-moving-toward-possible-nato-membership-brace-for-russian-backlash-215223249.html>, 2022.

Rumelili, Bahar. *Uluslararası İlişkilerde Kimlik ve Ontolojik Güvenlik*. Sayı: 83. 2013.

Sakman, Tolga. *İsveç ve Finlandiya Nato'ya katılırsa Ne olacak?*. Fikir Turu, Jeo strateji. <https://fikirturu.com/jeo-strateji/isvec-ve-finlandiya-natoya-katilirsa-ne-olacak> , 2022.

Steele, Brendth. *Ontological Security and the Power of Self-Identity: British Neutrality and the American Civil War*. *Review of International Studies*, Cilt: 31(3), (2005), 519-520.

Snyder, Jack. *Myths of Empire: Domestic Politics and International Ambition*. Cornell University Press, New York,1991.

Türker, Haşim. *NATO 2030:Yeni Bir Çağ İçin Birliktelik*. Nato Genel Sekreteri tarafından atanan Tefekkür Grubu'nun Analiz ve Teklifleri, 2020.

Torlak, Pınar. *İsveç ve Finlandiya Krizinin" Gölgesinde NATO Zirvesine Doğru*. Euro politika Dergisi.s.30 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2825062>,2023

Waltz, Kenneth. *The Theory of International Politics*. Mc Graw Hill Higher Education,1979.

YLE, *Finland's Parliament approves Nato application in historic vote*, <https://yle.fi/a/3-12449487>,2024.